

quam instrumentis contineatur, sunt singulares in fa- 3
cto: Vnus etenim deponit de pignore, alius vero de pa-
cto de retrouendendo intra quatuor vel quinque men-
ses. Et quamuis primus testis deponens de pignore in
sui dicti ratione videatur concludere in pacto de re-
troyendo, & sic secundo testi consonare, differunt
tamen in tempore ipsius pacti vitæ: quia primus dicit,
quandocumque, secundo vero, intra quatuor vel quinque
menses, Maxime, quia si recte inspiciantur verba vltima
de visu: quo fit, vt minime testes sint & standum sit
omnino instrumentis productis, quibus continetur ven-
ditio d. domus f. non vero pignorat. Præmaxime, cum
& tabellio, qui illud confecit, est bonæ famæ & agnos-
cit instrumentum ipsum coram se fuisse a partibus ce-
lebratum, sicque absque dubio in proposito standum
est prædicto instrumento venditionis, & absolucndus
reus.

Secundo, quia etsi testes actoris cõtestes & sufficien-
tes essent circa quatuor vel quinque menses pacti de re-
troyendo, quod diffiteor, adhuc non haberet lo-
cum ipsius intentio, quoniam plures anni iam sunt elap-
si post d. quinque menses, nec vnquam fuit petita d.
domus, nisi nunc, nec tẽpus absentia d. actoris sibi pro-
dest propter longum tempus presentia postea elaplum
vt ex ipsius probationibus patet.

Tertio & præcipue, quia licet effemus intra termi-
num dicti pacti de retrouendo, adhuc contra dict.
tertium domus possessorem non haberet locum actio
ex eo, cum sit personalis, & non sequitur rem, sed per-
sonam ad interesse: præcipue, quando pactum concipi-
tur verbis obliquis reddendi vel restituendi vel simili-
bus, sicut prædicti testes fateri videntur, non vero di-
rectis, vt puta, quod res sit in emta, vt in pacto legis cõ-
missoria, vel adiectionis in diem, vt tradunt Doctores,
præcipue la. in l. ab emtione, numer. 8. ff. de pact. & ibi no-
uissime Joann. Orosc. numer. 35. & sequentibus, Rodericus
Suarez in l. post rem iudicatam, in declaratione legis Regia,
in prima limitatione, numer. 9. & 10. fol. 291. & sequent. ff. de re
iudic. d. l. l. Boer. decis. 182. in m. 16. & sequentibus, &
optime Traquel. de retrac. conuentio. §. 1. glof. 7. numer. 6.
& sequentibus. fol. mibi 265. e Anton. Gom. 2. secundo tome,
capit. 2. de emtione & venditione, numer. 29. l. Regia 42. ad
fin. tit. 1. part. 5. & ibi expresse Gregorius Lopez in glossa
finali.

Non obstat asserere, quod in hoc pacto de retrouen-
dendo interuenit modicitas pretii, quia pactum hoc si
illud interuenit, non fuit celebratum cum reo, neq; ip-
se reus læsit actorem in pretio.
Quia actor vedit d. domum (quam minoris eme-
rat) d. Ildesofus, Ildesofus autem eam postea vendidit
cuidam Petra quo emit d. reus maiori pretio, quã eam
vendiderat d. actor Ildesofus præfato: quo fit, vt nul-
lum ius subueniat d. actori aduersus reum. Hæc lis po-
stea fuit decisa iudiciali sententia in fauorem d. rei, &
pronuntiatum fuit iuxta petita ab eo.

S V M M A R I A.

- 1 Res immobilis præscribitur spatio decem annorum in-
ter presentes & viginti inter absentes, cum titulo &
bona fide.
- 2 Tempus possessionis antecessoris prodest successoribus.

- 3 Fundans se in aliqua qualitate requisita pro forma vel
substantia alicuius actus vel dispositionis, siue agendo,
siue defendendo, necessario & formaliter debet eam
probare.
- 4 Quando negatiua est causa intentionis alicuius, siue a-
gentis siue excipientis, probanda est ab eo.
- 5 Monachus vel monialis per ingressum religionis amit-
tit patriam potestatem, atq; in Abbatis & monasterii
illius ditionem transit.
- 6 Index cum causa cognitione legitime vel necessaria cog-
nit maritum licentiam præstare uxori ad omne illud,
quod ipsa facere non possit absq; licentia viri, quod si
maritus renuat, index concedit, & hoc attendit l. Reg.
Tan. secus autem erat de iure communi, præterquam
in paraphernalibus, vt in n. 7.
- 7 Impedito agere bene currit prescriptio, quando ipse po-
tuit remouere impedimentum, & fuit negligens in re-
mouendo.
- 8 Interruptio ciuilibus non prodest aliis personis, quam in-
terruptenti.
- 9 Emens a procuratore alterius non prescribit, non con-
sistit de mandato, vel si sibi non est dictum, a fide di-
gnis personis, illum procuratorem habere manda-
tum.
- 10 Emens a persona fide digna & valde notabili, vendente
nomine alterius & tanquam eius procuratore, habet
instam causam et credendum sufficientem, & creduli-
tatem ad prescribendum.
- 11 Bono viro credendum est.
- 12 Mandatum non presumi per cursum longissimi tempo-
ris, quomodo procedat & intelligatur.

CONSILIVM XXVIII.

Vltis iuribus vtiusq; partis, tam dominarũ Fran-
cis. & Ioann. actricium, quam D. Ildac. & con-
sortium reorum super quadã parte fundi, quam
petunt eadem actrices a præd. reis attenda possessione
quinquaginta duorum annorum reorum eiusdem in-
tegrifundi cum titulo & bona fide, iustitiam eorum
in prescriptioe tantam fundabo, omittis aliis plurib.
pro ipsis facientibus, quæ constant ex processu & sunt
notoria.

Primo, quia præhabita dicta legitima possessione
& prescriptioe longissimi temporis cum titulo & bo-
na fide quin quaginta duorum annorum, quatenus at-
tinet ad dictam D. Francisc. de Sylu. iustitia reorum ma-
nifesta est: quia iuxta ius commune & l. Reg. res im-
mobilis prescribitur spatio 10. annorum inter presen-
tes & viginti inter absentes cum titulo & bona fide, vt
in toto tit. l. de prescrip. longi temporis 10. & 20. annor. & in
l. 1. tit. 29. p. 3. cum aliis siml.

Et tempus possessionis eiusdem rei immobilis an-
tecessorum prodest successoribus, vt in l. id tempus, in
principio, & in l. possessio testatoris ff. de usucapion. & in l. 6.
tit. 29. part. 3. sicque legitime completa est prescriptio
in hoc casu, & supersunt alii triginta & duo anni. Quo
fit, vt dicta D. Francisc. remaneat exclusa, cum sit per-
sona priuata, non autem religiosa, vt constat ex instru-
mento compromissi in processu producto, vbi ipsa fa-
tetur se esse nupturam, nec contrarium allegatur nec
probatur. Excluditur etiam eadem Franciscæ, eo, quod
sit heres sui patris, vt constat ex dicto compromisso &
sententia arbitraria, vt in l. cum a matre, cum materia,
l. de rei vendicat. & in l. 24. in secunda parte, tit. 13. part.
quinta.

Respectu autem d. dominæ Ioannæ sororis d. Fran-
cis. idem petentis, rei quoque absoluendi sunt ob dict.
legitimam prescriptioem cum titulo & bona fide, per
iura supra allegata. Nec oberit, si dicitur pro parte dictæ
domin. Ioan. & monasterii, vbi degit, quod sit monialis
& quod

& quod contra Ecclesiam & monasterium teneretur probare,
quod supradictum est, allego optimum text. in argu-
mentum in c. illud, de prescrip. Vbi postquam tex. in sui
princip. dixerat, quod aduersus Ecclesias non admittatur
minor prescriptio 40. annor. dicit postea in versic. verum,
quod si de prescrip. & interruptione ipsius fuerit inter par-
tes mota q. ab utraq; parte testes recipi debent, & si probata
fuerit interruptio, prescriptio non tenebit. Ecce ergo text.
expressum, qui loquitur in prescriptioe 40. annorum
probata a reo aduersus Ecclesiam. Et ad hoc, vt predict.
prescriptio excludatur, requirit text. vt actor probet in-
terruptionem ipsius. Et ita demum inquit tex. prescriptio-
nem non tenere, si probata fuerit interruptio. Ergo, si non
probetur interruptio, iudicandum est pro prescriptioe:
sicut in proposito contingit: quia rei probauerunt
possessionem integri fundi cum titulo & bona fide 52.
annor. & sic maioris temporis, quam requireretur ad
prescribendum aduersus Ecclesiam, actorq; nempe mo-
nasterium, minime probauit interruptionem, vt supra
dictum est: Ergo contra ipsum iudicandum, vt in d. c.
illud, & ibi notant Doct.

Secundo, quia etiam si pro parte d. Ioannæ & ipsius
monasterij supradicta fuissent allegata, adhuc reis non
præiudicarent, quia non probatur emisisse professione
d. dominam Ioannam in d. monasterio, vt gaudere pos-
set prescriptioe quadragenaria Ecclesiis concessa, vt
tenebatur probare, cum esset fundamentum sue inten-
tionis, vt in l. actor, quod asserat, l. de probat. & in l. tit.
14. part. 3. cum aliis iur. b. vulgar. Nec constat si replicet-
ur, quod in mandati instrumento a præd. monasterio
celebrato ad hanc litem mouendam asseritur, & con-
stat D. Ioannam esse Abbatissam d. monasterij, ex quo
necessario consequitur, illam esse monialem profes-
sam. Nam alias non esset prælata d. monasterij. Quo-
niam licet hoc ita sit, non tamen constat de d. profes-
sione ante celebrationem d. instrumenti, quod fuit da-
tum præd. ann. 1564. quo tempore iam possessio reo-
rum erat longissima & prescriptio completa, vt supra
dictum est.

Cum ergo dicti rei excludant actionem contra se
propositã exceptione legitime prescriptiois a se pro-
bata, debebat monasterium replicasse, articulasse & pro-
basse id tempus ingressus religionis dict. monialis, quo
constaret aduersus monasterium non esse completam
dictam prescriptioem, vt sic exceptionem reorum
perimerent. ¶ Quia, quando tempus, vel locus, vel a-
liqua alia qualitas requiritur a iure pro forma & substã-
tia alicuius actus vel dispositionis, & quis fundat in ea
intentionem suam agendo vel defendendo, necessario
& formaliter debet probari per eum, vt est textus ex-
pressus in leg. non solum, s. sed, vt probat. ff. de operis noui
nuntiatione, & ibi notant Bartolus & communiter
Doctores inferentes ex hoc ad plures quæstiones in
practica.

Quod præ adeo verum est, vt licet negatiua de iure sit
improbabilis regulariter, vt in d. l. actor, quod asserat, l.
de probat. id tamen fallit, quando negatiua est causa
intentionis alicuius, siue agentis, siue excipientis: nam
tunc ei, qui negat, incumbit onus probandi. Ita tenet
Bart. in l. si per alium, §. docere, n. 2. ff. ne quis eum, qui in ius
voc. est, vt exim. vbi cum sequuntur Paulus de Castro n.
5. & Ioan. Orosc. n. 2. l. 1. in §. præcedenti, eiusdem l. n. 2. &
tenet idem Bart. per tex. illum in l. in illa stipulatione, nu. 5.
vbi l. 1. & ceteri d. eum sequuntur, ff. de verb. obligat. se-
quitur etiam alios allegans Matth. de Afflic. decis. Neapol.
377. est q. communis & recepta opinio.

Cum igitur Monasterium nec allegauerit, nec repli-
cauerit id, quod tenebatur allegare & probare necessa-
rio ad vincendos reos, nempe quod sup. est dictũ, con-
sequens est, vt rei sint absolucndi, actori autem perpe-
tuum silentium imponendum.

Præterea, quod monasterium teneretur probare,
quod supradictum est, allego optimum text. in argu-
mentum in c. illud, de prescrip. Vbi postquam tex. in sui
princip. dixerat, quod aduersus Ecclesias non admittatur
minor prescriptio 40. annor. dicit postea in versic. verum,
quod si de prescrip. & interruptione ipsius fuerit inter par-
tes mota q. ab utraq; parte testes recipi debent, & si probata
fuerit interruptio, prescriptio non tenebit. Ecce ergo text.
expressum, qui loquitur in prescriptioe 40. annorum
probata a reo aduersus Ecclesiam. Et ad hoc, vt predict.
prescriptio excludatur, requirit text. vt actor probet in-
terruptionem ipsius. Et ita demum inquit tex. prescriptio-
nem non tenere, si probata fuerit interruptio. Ergo, si non
probetur interruptio, iudicandum est pro prescriptioe:
sicut in proposito contingit: quia rei probauerunt
possessionem integri fundi cum titulo & bona fide 52.
annor. & sic maioris temporis, quam requireretur ad
prescribendum aduersus Ecclesiam, actorq; nempe mo-
nasterium, minime probauit interruptionem, vt supra
dictum est: Ergo contra ipsum iudicandum, vt in d. c.
illud, & ibi notant Doct.

Vterius ad idem est optimus text. in c. auditis, de pre-
scrip. Vbi præsupposito, quod quamdiu vacat sedes
pastoralis, non currit prescriptio contra Ecclesiam, vt
in c. de quarta, eoa. m. tu. de prescrip. Casus in d. c. auditis,
ita potest figurari. Quidam Episcopus Vigorensis asse-
bat, quasdam Ecclesias collocatas & sitas in valle de Hen-
scam ad se pertinere lege diocesana (hoc est) tanquam sue
diocesis. Abbas vero de Henescam reus conuentus dicebat,
ad se pertinere præd. Ecclesias, & exemptas esse a iurisdictione
Episcopi vniuersæ primæque quorundam Regum, & quia eas
prescripserat Abbas legitime aduersus dignitatem Episcopa-
lem. Dubitatur, cum essent adiuuanda d. Ecclesia super
quibus litigabatur, Episcopo vel Abbati: Respondet Sum-
mus Pontifex in d. c. auditis, quod siquidem per præd.
priuilegium constiterit, quod Abbas allegauit, absol-
uatur Abbas a petitione Episcopi, & Episcopo super il-
lis silentium imponatur. Si vero priuilegium supradic-
tum non appareat, & sic Abbas in hac probatione pri-
uilegij defecerit, probauerit tamen legitimam præscrip-
tionem (nunc ad rem) tunc inquit tex. quod audian-
tur probationes super tempore, quo intra quadraginta
annos sedes Episcopalis vacauerit, & si per tantum tẽ-
pus vacasse constiterit, vt illo subducto non sit quadra-
genaria completa prescriptio, adiudicetur ius Episco-
pale in prædictis Ecclesiis Episcopo, & silentium im-
ponatur Abbati. Quæ probatio incumbit Episcopo,
quia postea dicit textus, quod si Episcopus non probauerit
præd. exceptionem, imponatur silentium Episcopo super his,
quæ Abbas prescripisse probatur, quorum prescriptio nõ fuit
interrupta per Episcopum. Et hoc est, quod text. ille, lon-
gus licet, continet. Ergo cum probata ibi legitima præ-
scriptioe aduersus Episcopum actorem per Abbate-
reum ad excludendam illam legitimam prescriptioe
actor teneatur probare tempus, quo subducto non sit
completa quadragenaria prescriptio, alias iudicatur
pro prescriptioe, & sic in fauorem rei: eodem modo
dicendum est in proposito, quod probata d. legitima
prescriptioe per reos, cum actor & sic monasterium
minime probauerit tempus ingressus religionis præd.
monialis, quod sufficiat ad perimendam dict. prescrip-
tionem, scilicet, vt constat, non esse completam ad-
uersus monasterium, consequens est, vt ipsi perpe-
tuum silentium imponendum sit, absolutis & liberatis
in totum reis.

Non obstat, quod præd. domina Ioanna in vita patris
fuit impedita, quo minus peteret, & quod pater ipsius
mortuus fuit anno Domini 1537. Quia respondeo, de-
bere probari tempus d. ingressus religionis, vt supra di-
ctum est, idq; post mortem patris fuisse, alias enim cum